

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Taskforce EU-Investeringsinstrumenten: “Relevante financieringsinstrumenten in de context van de Coronacrisis”

Deze mededeling biedt voor de relevante financieringsinstrumenten in de context van de Coronacrisis een overzicht van de bevindingen van de Taskforce en doet aanbevelingen die de leidraad vormen voor een optimale benutting van deze Europese middelen.

INLEIDING

Het Covid-19-virus verspreidt zich in sneltempo over de wereld en de Europese Unie wordt buitengewoon zwaar getroffen, zowel op het vlak van volksgezondheid als wat de economie betreft. Als respons op deze ongeziene wereldwijde crisis gaven de Staats- en Regeringsleiders het belang aan van een gezamenlijke Europese aanpak en mandateerden zij de Europese Commissie en de andere Europese instellingen om daadkrachtig op te treden om de medische, socio-economische en menselijke gevolgen van deze pandemie zoveel mogelijk in te perken.

Gevolgd door de oproep van de Europese Raad zetten de Europese instellingen, de EIB, de ECB, het ESM,... een aantal financiële instrumenten op ter ondersteuning van de Europese burgers, bedrijven en overheden. Door middel van nieuwe fondsen, de openstelling van bestaande fondsen, bijkomende flexibiliteit in structuur- en investeringsfondsen, garantiefondsen en een aantal monetaire maatregelen wil de EU het hoofd bieden aan deze medische en socio-economische crisis die de EU treft. Daarnaast kwam de Europese Commissie op 27 mei met een herstelplan waarin nieuwe instrumenten worden opgezet en tal van bestaande instrumenten worden uitgebreid en deed zij een aangepast voorstel voor de Europese meerjarenbegroting.

Ook Vlaanderen wordt op verschillende vlakken zwaar getroffen door deze pandemie. Als meest open economie en 15^e exportnatie van de wereld en logistieke draaischijf van West-Europa is Vlaanderen kwetsbaar voor schokken in de Europese en internationale handelsstromen. Om de gevolgen voor onze Vlaamse burgers, bedrijven en overheden zoveel mogelijk te beperken wil de Vlaamse regering de opportuniteiten binnen de Europese financieringsvehikels en fondsen voluit benutten.

Daarnaast bleek de afgelopen tijd bij de aankondiging van de verschillende financiële plannen van de Europese Commissie dat Vlaanderen slechts beperkt aanspraak zou kunnen maken op ondersteuning. Om de ongelijke verdeling tussen de Europese lidstaten en deelstaten zoveel mogelijk te compenseren wenst de Vlaamse regering de opbrengsten uit de financieringsinstrumenten voor Vlaanderen te maximaliseren.

Om voorgaande redenen werd conform het regeerakkoord de Taskforce EU-Investeringsinstrumenten opgericht die de Europese investeringsvehikels in kaart brengt, opportuniteiten detecteert en een strategie uitwerkt om maximaal Europese middelen aan te snijden voor zowel publieke als private Vlaamse investeringen. De voorbereidingen voor de Taskforce vinden plaats in de Werkgroep EU-investeringsinstrumenten waarin de raadgevers van de betrokken kabinetten, departementen en agentschappen vertegenwoordigd zijn. Met betrekking tot specifieke Europese financieringsinstrumenten wordt ook beroep gedaan op de expertise van andere kabinetten, departementen en agentschappen binnen de Vlaamse overheid.

De Taskforce EU-Investeringsinstrumenten wordt voorgezeten door minister-president Jan Jambon met vice-minister-president Hilde Crevits als co-voorzitter, ondersteund door respectievelijk het Departement Buitenlandse Zaken en VLAIO. Daarnaast zetelen ook vice-minister-president Somers, minister Diependaele, F&B, EWI, WSE, AAVREU, PMV en FIT in de taskforce.

Onderliggende mededeling biedt voor de relevante financieringsinstrumenten in de context van de Coronacrisis een overzicht van de bevindingen van de Taskforce en doet aanbevelingen die de komende maanden en jaren de leidraad zullen vormen voor een optimale benutting van Europese middelen.

In deze mededeling wordt een onderscheid gemaakt tussen (i) de investeringsvehikels die op de korte termijn nuttig zijn bij het beheersen van de crisis, (ii) de vehikels die op de langere termijn kunnen worden ingezet in het kader van het relancebeleid, (iii) projecten van gemeenschappelijk Europees belang en (iv) regelgevende aspecten.

In dit overzicht zal een opsplitsing worden gemaakt tussen instrumenten die uitgaan van het excellentie criterium en instrumenten die uitgaan van een geografische verdeling bij de toekenning van middelen. Deze opdeling is van belang omwille van het verschil in strategie om maximaal fondsen aan te trekken.

Bij instrumenten die vertrekken van een geografische verdeling ligt de focus in de eerste plaats op de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader 2021-2027. Eens deze onderhandelingen afgerond zijn en de beschikbare fondsen voor Vlaanderen gekend zijn moeten de opportuniteiten voldoende onder de aandacht van potentiële Vlaamse begunstigen worden gebracht.

Bij investeringsvehikels waarbij de allocatie gebeurt op basis van excellentie moet een strategie ontwikkeld worden om maximaal middelen naar Vlaanderen te laten stromen. Door potentiële begunstigen te wijzen op de opportuniteiten van deze vehikels en in te zetten op een adequaat kader ter bevordering van de kwaliteit van de aanvragen kan Vlaanderen als regio boven zijn gewicht boksen.

De mededeling behandelt enkel die instrumenten die aansluiten op de Vlaamse bevoegdheden.

De Taskforce EU-Investeringsinstrumenten dringt er bij de verschillende administraties, agentschappen en andere relevante instanties op aan de aanbevelingen opgenomen in voorliggende mededeling strikt op te volgen.

Daarnaast dringt de Taskforce er bij de Werkgroep op aan periodiek samen te komen om de opvolging van de verschillende aanbevelingen te evalueren en zich te buigen over de opmaak van verschillende plannen die tegen de herfst van 2020 zullen moeten worden opgemaakt in het kader van een aantal EU-financieringsinstrumenten (het nationaal plan voor herstel en veerkracht in het kader van de faciliteit voor herstel en veerkracht; het territoriale plan voor een rechtvaardige transitie in het kader van het fonds voor een rechtvaardige transitie). Deze plannen zijn een nieuw gegeven en zullen betrekking hebben op meerdere beleidsdomeinen.

Een brede politiek-ambtelijke coördinatie door de Werkgroep EU-Investeringsinstrumenten is bijgevolg aangewezen met het oog op een efficiënte taakverdeling, opstelling en opvolging van deze plannen.

Tot slot zal de minister-president van de Vlaamse regering samen met de bevoegde ministers bij de relevante EU-instellingen welbepaalde Vlaamse dossiers bepleiten met het oog op een optimale Vlaamse belangenbehartiging.

INLEIDING	2
1. Instrumenten relevant voor het crisisbeleid	6
1.1. Allocatie op basis van excellentie	6
1.1.1. Instrumenten binnen de EIB-groep (EIB + EIF - Europees Investeringsfonds).....	6
1.1.2. Instrument voor Noodhulp (Emergency Support Instrument).....	8
1.1.3. Europees Solidariteitsfonds	8
1.1.4. SURE.....	9
1.2. Allocatie op basis van geografische verdeling: crisismaatregelen in het kader van de Europese Structuur- en Investeringsfondsen	10
2. Instrumenten relevant voor het relancebeleid	11
2.1. Allocatie op basis van excellentie	11
2.1.1. Horizon 2020 / Horizon Europa.....	11
2.1.2. EFSI en InvestEU	12
2.1.3. De faciliteit voor Herstel en Veerkracht & het Instrument voor Technische Ondersteuning	13
2.1.4. Digitaal Europa Programma	15
2.1.5. ETS - innovatiefonds.....	15
2.1.6. Het Gezondheidsprogramma	16
2.1.7. Cofunding Onderzoeks- en Innovatieprogramma's	16
2.1.8. ESCALAR	17
2.1.9. Connecting Europe Facility	17
2.1.10. COSME	19
2.1.11. Mechanisme voor een Rechtvaardige Transitie.....	19
2.2. Allocatie op basis van geografische verdeling: Europese structuur- en investeringsfondsen (ESI)	21
2.2.1. Algemeen	21
2.2.2. REACT-EU	21
2.2.3. Europees sociaal fonds (ESF).....	22
2.2.4. Europees fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) & Europese territoriale samenwerking (INTERREG).....	23
2.2.5. Europees landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (ELFPO)	24
2.2.6. Europees fonds voor maritieme zaken en visserij (EFMZV).....	25
3. Belangrijke Projecten van Gemeenschappelijk Europees Belang (IPCEI)	26
4. Regelgevende Aspecten	27
4.1. Staatssteun	27
4.2. Flexibiliteit Europese begrotingsregels	27

1. Instrumenten relevant voor het crisisbeleid

1.1. Allocatie op basis van excellentie

1.1.1. Instrumenten binnen de EIB-groep (EIB + EIF - Europees Investeringsfonds)

Instrumenten

- In maart 2020 kondigde de EIB Groep een **nieuw** pakket van 40 miljard euro aan te mobiliseren investeringen aan dat later werd bijgesteld naar 28 miljard euro. De EIB verschaft 7 miljard euro aan liquiditeiten om zo 20 miljard euro te genereren waarvan de helft (10 miljard euro) via **leningen** aan financiële intermediairs ter ondersteuning van werkkapitaal financiering voor kmo's en midcaps en de andere helft (10 miljard euro) via de **aankoop van effecten** van financiële intermediairs. Daarnaast zal het EIF 1 miljard euro aan garanties vrijmaken om zo 8 miljard aan investeringen in kmo's en midcaps te mobiliseren.
- In april bereikten de Europese Staats- en Regeringsleiders een akkoord over de oprichting van een **nieuw Europees Garantiefonds** binnen de EIB ter waarde van 25 miljard euro met de bedoeling 200 miljard euro te mobiliseren. Elke lidstaat zou bijdragen ten belope van zijn aandeelhouderspercentage in de EIB (BE: 5,32% = 1,3 miljard euro). De EIB zal het fonds niet kapitaliseren met eigen liquiditeiten en de governance van het fonds zal bewaakt worden door de lidstaten (ministers van financiën). De Nationale Promotiebanken en Instellingen (NPBI's), voor Vlaanderen de Participatie Maatschappij Vlaanderen (PMV), zullen mee instaan voor de implementatie van het garantiefonds.
- Begin april werd de garantie-faciliteiten onder **COSME** (EU-programma voor kmo's) en **InnovFin** (investeringsinstrument voor instellingen actief in onderzoek en innovatie) uitgebreid met specifieke **Covid-19 garantieregelingen** die 8 miljard euro aan liquiditeiten moeten vrijmaken en waarbij de voorwaarden en administratieve processen voor intermediairs worden vereenvoudigd.

Acties PMV m.b.t. EIB-instrumenten

- Het kapitaal van PMV werd met 250 miljoen verhoogd met het oog op de verhoogde toekenning van achtergestelde 'Corona'-leningen met 3 jaar duurtijd voor enerzijds startups en scale-ups en anderzijds kmo's en zelfstandigen. Voor deze lening werd een uitbreiding van de bestaande InnovFin en COSME garantieovereenkomsten tussen PMV en het EIF aangevraagd. Onder de uitgebreide COSME garantie werd een garantie voor een lening portfolio van 75 miljoen euro aangevraagd en onder de uitgebreide InnovFin garantie werd een garantie voor een lening portfolio van 150 miljoen euro aangevraagd.

Aanbevelingen

- De Taskforce stuurt aan op een grotere en kwalitatievere impact op de EIB Groep en zijn beslissingsorganen en onderstreept het belang van de aanstelling van een Belgische vice-president in het dagelijks bestuur van de EIB.
- De minister-president van de Vlaamse regering Jan Jambon en viceminister-president Hilde Crevits zullen met ondersteuning van het departement BuZa en PMV de hierna vermelde actiepunten bepleiten bij de EIB-Groep met het oog op een optimale opbrengt uit de EIB-instrumenten voor Vlaanderen.
- De Taskforce roept het Departement BuZa en PMV op om in samenwerking met andere betrokken actoren (AAVREU, VLEVA,...) goede informele en formele contacten te onderhouden en verder op te bouwen binnen de EIB Groep en andere relevante instellingen (in het bijzonder de Europese Commissie die in de toekomst een grotere, directe rol zal spelen qua toekenning van Europese financiële instrumenten).
- De Taskforce dringt aan op goede formele en informele contacten tussen de promotiebanken binnen België met het oog op een maximale behartiging van de Vlaamse belangen.
- De Taskforce stuurt erop aan om PMV een prominente rol te laten spelen in het implementeren van het Europees Garantiefonds gezien hun ervaring als intermediair bij een heel aantal financiële instrumenten van de EIB en hun netwerk binnen de EIB Groep.
- In het bijzonder in het kader van het Europees Garantiefonds vraagt de Taskforce PMV om het EIF te benaderen met het oog op tegengaranties voor de producten van PMV/z-Waarborgen en met EIF te bekijken of er administratieve vereenvoudigingen mogelijk zijn. Daarnaast vraagt de Taskforce ook om de EIB te benaderen met het oog op tegengaranties voor de activiteiten van Gigarant NV.
- De Taskforce vraagt PMV om verder (cfr. reeds ondernomen acties door PMV) te onderzoeken of bijkomende garanties bij EIF en een uitbreiding van de bestaande COSME en InnovFin garantieschema's zinvol zijn en verkregen kunnen worden.
- De Taskforce vraagt PMV de EIB te benaderen om te bekijken of er nieuwe investeringsinstrumenten met voldoende slagkracht en een langetermijnvisie kunnen worden opgezet en vraagt PMV om de EIB te benaderen met de vraag of het Corporate Loan Platform, de leningfaciliteit van 60 miljoen euro opgezet en gefinancierd door EIB en PMV voor lange termijn leningen aan kmo's en midcaps, kan worden uitgebreid met achtergestelde leningen.

1.1.2. Instrument voor Noodhulp (Emergency Support Instrument)

Instrument

- Dit **nieuw** instrument werd begin april aangekondigd door de Europese Commissie en zal ingezet worden voor projecten op **EU-niveau** ter ondersteuning van de nationale gezondheidssystemen. Mogelijke acties zijn het voorzien van medisch materiaal, het ondersteunen van onderzoek naar medicatie, het ontwikkelen van testen,... Hiervoor wordt 3 miljard vrijgemaakt in de EU-begroting 2020 (2,7 miljard via het Instrument voor Noodhulp en 300 miljoen via RescEU). Het Instrument voor Noodhulp wordt centraal beheerd door de Europese Commissie en bij de uitvoering zullen lidstaten, private sectoren, NGO's en internationale organisaties betrokken worden. Er zijn **geen nationale enveloppen** en het instrument zal niet kunnen worden aangewend om rechtstreeks projecten te financieren of investeringen te genereren. De modaliteiten van dit instrument werden nog niet finaal vastgelegd.

Aanbevelingen

- De Taskforce vraagt de Vlaamse administratie om op basis van de Vlaamse behoeften en sterktes (zoals onderzoek, industrie,...) de strategische prioriteiten voor Vlaanderen binnen dit instrument te bepalen en een lijst op te stellen met een beperkt aantal concrete projecten of acties die onder dit instrument kunnen gefinancierd worden. Hierbij wordt gedacht aan de organisatie van grootschalige, EU-brede klinische studies, de ontwikkeling en productie van antivirale middelen, de opschaling van strategische productie van testmethodes, vaccins en antivirale middelen. Het Departement Buitenlandse Zaken wordt gevraagd deze oefening te coördineren met betrokkenheid van EWI en WVG en het resultaat voor te leggen aan de Werkgroep EU-Investeringsinstrumenten. Concrete projecten en acties moeten proactief informeel worden voorgelegd aan de Europese Commissie om de slaagkansen te vergroten.

1.1.3. Europees Solidariteitsfonds

Instrument

- Om het hoofd te bieden aan de Corona-crisis heeft de Europese Commissie voorgesteld om het toepassingsgebied van het **EU Solidariteitsfonds uit te breiden** zodat het niet enkel kan worden ingezet voor natuurrampen maar ook voor ernstige situaties op het vlak van volksgezondheid. Het betreft voor de gehele EU 800 miljoen aan **subsidies** beschikbaar voor 2020 die kunnen worden ingezet voor maatregelen inzake volksgezondheid. Om toegang te krijgen tot het fonds dient een minimumdrempel aan publieke gezondheidsuitgaven bereikt te worden. Voor België betreft dit een bedrag 1,4 miljard euro. De **aanvraag dient gezamenlijk op nationaal niveau ingediend te worden** voor 24 juni 2020. Ondertussen werd de minimumdrempel door België bereikt.

Aanbeveling:

- De Taskforce vraagt de betrokken Vlaamse en federale kabinetten en administraties een maximale betoelaging uit dit fonds te bewerkstelligen.

1.1.4. SURE

Instrument

- SURE (Instrument for temporary Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency) zal goedkope **leningen** aanbieden aan lidstaten die problemen ondervinden om zichzelf te financieren op de financiële markten. De leningen zullen kunnen worden ingezet om tijdelijke regelingen voor arbeidstijdverkorting (zoals de tijdelijke werkloosheid) te ondersteunen. De lidstaten zullen zich voor 25 miljard **garant** stellen opdat de Commissie **100 miljard** kan ophalen op de financiële markten en vervolgens kan uitlenen aan lidstaten in nood.

Aanbeveling

- De Taskforce vraagt de betrokken Vlaamse onderhandelaars dit instrument goed op te volgen in samenwerking met hun federale collega's en te onderzoeken of het instrument opportuniteiten te bieden heeft voor Vlaanderen.

1.2. Allocatie op basis van geografische verdeling: crisismaatregelen in het kader van de Europese Structuur- en Investeringsfondsen

Instrumenten

- Met het Investeringsinitiatief Coronavirusrespons (Corona Response Investment initiative - CRII) kunnen lidstaten en regio's niet-ingezette voorschotten in het kader van de structuurfondsen EFRO (Europees fonds voor regionale ontwikkeling), ESF (Europees sociaal fonds) en EFMZV (Europees fonds voor maritieme zaken en visserij) inzetten voor corona-maatregelen in de brede zin van het woord (versterking van de gezondheidszorgstelsels, ondersteuning van kmo's, werktijdverkortingsregelingen,...).
- Aangezien Vlaanderen in vergelijking met anderen deelstaten en lidstaten weinig structuurmiddelen ontvangt en de Vlaamse overheid bedreven is in het efficiënt inzetten van deze middelen bood dit initiatief geen oplossing voor Vlaanderen. Volgend op de kritiek van Vlaanderen en een aantal andere lidstaten (zoals Spanje, Frankrijk, Nederland) stelde de Europese Commissie daarom het Investeringsinitiatief Coronavirusrespons 'Plus' (CRII+) voor waarmee niet-vastgelegde middelen behouden mogen blijven en bijkomende flexibiliteit wordt geboden bij het inzetten van de middelen.
- Voor Vlaanderen gaat dit m.b.t. het CRII over 2,1 miljoen EFRO, 3,7 miljoen ESF en 728.000 EFMZV. Wat het CRII+ betreft, gaat het over 7 miljoen voor EFRO en 35 miljoen voor ESF.
- Binnen het **Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling** (ELFPO) wordt de mogelijkheid geboden om een (eenmalige) lump sum subsidie te geven aan getroffen landbouwers (tot max. 5000 euro per landbouwer) of KMO's die actief zijn in de ontwikkeling, verwerking of afzet van landbouwproducten (tot 50.000 euro per KMO). Het totale budget voor deze maatregel is beperkt (voor Vlaanderen maximaal 3,84 miljoen euro die gefinancierd moeten worden met Vlaamse middelen). Dit laatste beperkt de reikwijdte van de maatregel.
- De EU biedt de mogelijkheid steun te ontvangen in geval tijdelijke **stillegging van visserijactiviteiten** ten gevolge van corona. Vlaanderen heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en er is een maximaal budget van 750.000 euro voorzien aangevuld met 250.000 euro Vlaamse middelen. Vlaamse vissers kunnen tot eind augustus voor een periode van maximaal 3 weken hun vaartuig stilleggen. Maximaal 40% van de vloot mag op hetzelfde moment stilliggen.

Aanbevelingen

- De Taskforce geeft de opdracht om de mogelijkheden die CRII en CRII Plus bieden te onderzoeken binnen de verschillende fondsen. Daarbij wordt zowel de mogelijkheid van frontloading van middelen als een verhoogde EU-financieringspercentage bekeken.
- Waar middelen reeds vastgelegd werden voor toekomstige oproepen roept de Taskforce op om per nieuwe oproep te bekijken of het nuttig is specifieke aandacht aan de impact van de coronacrisis te besteden.
- Wat lump sum subsidie binnen het ELFPO betreft, vraagt de task force aan het Departement Landbouw en Visserij om te onderzoeken of een eenmalige betaling aan een beperkte groep van landbouwers of KMO's in de agrosector nuttig kan zijn.

2. Instrumenten relevant voor het relancebeleid

2.1. Allocatie op basis van excellentie

2.1.1. Horizon 2020 / Horizon Europa

Instrument

- Horizon 2020 is het programma voor de financiering van onderzoek en innovatie voor de periode 2014 - 2020 dat zal worden opgevolgd door Horizon Europa in de programmaperiode 2021 - 2027. Het programma is gestructureerd rond 3 pijlers: Excellent Science, Industrial Leadership en Societal Challenges.
- Verwacht wordt dat het budget van Horizon 2020 dat voor de periode 2014 - 2020 65 miljard euro bedraagt (2018 prijzen) onder het nieuwe meerjarig financieel kader (MFK) sterk zal stijgen waardoor het belang van het programma binnen het algemene EU-budget zal toenemen. Zo wordt in het herstellepakket dat op 27 mei werd gepubliceerd een budget van 94,4 miljard euro voorgesteld voor Horizon Europa. Hoe groot het programma uiteindelijk zal worden, maakt het voorwerp uit van de lopende onderhandelingen en is bijgevolg nog niet geweten.
- Horizon 2020 werkt op **subsidie-basis** en vereist dat er minimaal drie partijen (openbare of private instellingen) uit drie verschillende landen samenwerken aan een bepaald project. De middelen worden gealloceerd op basis van het **excellentie criterium** waarbij de impact van het ingediend project een centrale rol speelt. Vlaanderen kan een mooi track-record voorleggen met betrekking tot dit programma. Waar het gewicht van Vlaanderen in de EU op basis van BBP 1.7% bedraagt, realiseerde het in de periode 2014 - 2019 een reële return van **2.66%** uit Horizon 2020. De performantie van het NCP Flanders (National Contact Point, waargenomen door VLAIO en FWO) vormt hierbij een bepaalde factor. Het wordt verwacht dat de Europese NCP-werking verder zal versterkt worden in de komende programmaperiode.

Aanbevelingen

- De Taskforce vraagt het NCP Flanders een nota op te stellen en voor te leggen aan de Werkgroep EU-Investeringsinstrumenten waarin hun werking en ervaring met excellentie-gedreven investeringsvehikels wordt toegelicht en een strategie wordt uitgedacht om ook uit een substantieel groter Horizon Europa-programma maximaal middelen naar Vlaanderen te trekken.

2.1.2. EFSI en InvestEU

Instrument

- In juni 2018 stelde de Europese Commissie Invest EU voor, het opvolgprogramma van EFSI (Europees Fonds voor Structurele Investerings beter bekend als het Junckerfonds) voor de periode 2021-2027. In haar initiële voorstel zou deze garantie van 47,5 miljard euro 650 miljard aan private investeringen moeten mobiliseren.
- In haar aangepaste voorstel voor het meerjarig financieel kader dat eind mei werd gepubliceerd wordt het budget van InvestEU verder opgetrokken met 15,3 miljard euro wat tot 240 miljard aan bijkomende investeringen moet mogelijk maken.
- Verder voorziet de Europese Commissie in haar voorstel voor het EU-Herstelfonds een nieuwe 'strategische investeringsfaciliteit' binnen InvestEU ter waarde van 15 miljard euro wat 150 miljard euro aan investeringen moet genereren. Hiermee moet de strategische autonomie van de EU in vitale toeleveringsketens op EU-niveau versterkt worden.
- Ook stelde de Europese Commissie eind mei het Solvency Support Instrument binnen EFSI voor. Het instrument zal private middelen mobiliseren om steun te verlenen aan levensvatbare Europese bedrijven in de sectoren, regio's en landen die het zwaarst getroffen zijn. Voor dit instrument ter solvabiliteitsondersteuning wordt in de EU-begroting 2020 een bedrag van 5 miljard euro voorzien. Daarnaast wordt een bedrag van van 26 miljard euro voorzien binnen het EU-Herstelfonds wat moet leiden tot een investeringsniveau van 300 miljard euro aan solvabiliteitssteun.
- Voorgaande budgetten maken deel uit van de lopende MFK-onderhandelingen en onderhandelingen over het EU-Herstelfonds en zijn bijgevolg nog niet finaal beslist. Wel is duidelijk dat de budgetten aanzienlijk worden opgetrokken in vergelijking met het huidige EFSI (EFSI: 33,5 miljard euro aan liquiditeiten waarmee tegen 2020, 500 miljard euro aan investeringen moeten worden vrijgemaakt).
- Daarnaast belooft InvestEU eveneens een prominent vehikel te worden binnen het European Green Deal Investment Plan en het Connecting Europe Facility (CEF).
- De middelen van EFSI worden gealloceerd op basis van het **excellentieprincipe** waarbij projecten worden beoordeeld op hun toegevoegde waarde. Er vindt dus geen ex-ante geografische verdeling plaats. De inzet van EFSI **binnen Vlaanderen** bedraagt 721 miljoen euro en is eerder **beperkt** in vergelijking met het Europees totaal van 88 miljard euro aan EFSI-investeringen. In tegenstelling tot het huidige EFSI-programma dat uitsluitend door de EIB-groep wordt beheerd zal de 'governance' van InvestEU worden waargenomen door de EIB Groep, internationale financiële instellingen én de publieke investeringsinstellingen (Nationale Promotiebanken en Instellingen zoals PMV). PMV dient daarvoor erkend te worden als 'implementing partner' en doorloopt daartoe sedert maanden een intensief accrediteringsproces (de zogenaamde pijlerbeoordeling) waarvoor PMV ook een Vlaamse subsidie ontving. De erkenning van PMV als 'implementing partner' kan helpen om meer middelen naar Vlaanderen te trekken. De EIB Groep zal nog steeds instaan voor de implementatie van 75% van InvestEU waardoor het ook belangrijk zal blijven om de banden met de EIB en het EIF kort te houden.

Aanbevelingen

- De minister-president van de Vlaamse regering Jan Jambon en viceminister-president Hilde Crevits zullen met ondersteuning van het departement BuZa en PMV de hierna vermelde actiepunten bepleiten bij de EIB-Groep en de Europese Commissie met het oog op een maximale opbrengst uit InvestEU en EFSI voor Vlaanderen.
- De Taskforce dringt er bij de betrokken entiteiten (BUZA, PMV) op aan om de discussies over de operationalisering van het InvestEU-garantieschema (incl. het New Strategic Investment Facility) en het Solvency Support Instrument nauwgezet op te volgen met als objectief het optimaal benutten van deze instrumenten binnen Vlaanderen.
- De Taskforce vraagt PMV te onderzoeken of het Solvency Support Instrument onder EFSI kan bijdragen tot het succes van het welvaartsfonds.
- De Taskforce roept het Departement BuZa en PMV op om in samenwerking met andere betrokken actoren (AAVREU, VLEVA,...) goede informele en formele contacten te onderhouden en verder op te bouwen binnen de EIB Groep en andere relevante instellingen (in het bijzonder de Europese Commissie die in de toekomst een grotere rol zal spelen in het beheer van EIB-instrumenten) en deze contacten maximaal te benutten om impact te krijgen op de beslissingsvorming omtrent EFSI en InvestEU en om alle opportuniteiten binnen deze instrumenten optimaal aan te wenden.
- De Taskforce dringt aan op goede formele en informele contacten tussen de promotiebanken binnen België met het oog op een maximale behartiging van de Vlaamse belangen.
- De Taskforce roept het Departement BuZa op om samen met PMV te bekijken hoe belanghebbenden in Vlaanderen meer vertrouwd kunnen gemaakt worden met EFSI en InvestEU.
- De Taskforce draagt PMV op zich verder toe te leggen op het proces van de pijlerbeoordeling.

2.1.3. De faciliteit voor Herstel en Veerkracht & het Instrument voor Technische Ondersteuning

- In het voorstel van de Europese Commissie voor het Europees Herstelfonds speelt de Faciliteit voor Herstel en Veerkracht of het Recovery and Resilience Facility (RRF) een centrale rol. Het RRF is het budgettair omvangrijkste instrument binnen het EU-Herstelfonds en zal financiële steun bieden voor investeringen en hervormingen m.b.t. de groene en digitale transitie en de veerkracht van nationale economieën, gekoppeld aan de doelstellingen van het Europees Semester.
- De Europese Commissie stelt voor om het RRF uit te rusten met een subsidiefaciliteit van maximaal 310 miljard euro en een leningfaciliteit tot 250 miljard euro (totaal: 560 miljard euro). Daarbij is geen sprake van verplichte cofinanciering.
- Gezien de verdeelsleutel voor de subsidiescomponent die gebaseerd zou worden op bevolkingsaantal, inversie van het bbp/capita en gemiddelde werkloosheidsgraad van de afgelopen 5 jaar zou België aanspraak kunnen maken op 4,8 miljard euro van de 310 miljard euro subsidies (1,6%).

- Om aanspraak te kunnen maken op de nationaal toegewezen middelen zullen de lidstaten tegen de herfst van 2020 een nationaal plan voor herstel en veerkracht moeten opstellen. Deze plannen zullen moeten worden afgestemd op de landenspecifieke uitdagingen en prioriteiten die zijn vastgesteld in het kader van het Europees Semester. De plannen moeten ook in overeenstemming zijn met de nationale hervormingsprogramma's, de nationale energie- en klimaatplannen, de territoriale plannen voor een rechtvaardige transitie, de partnerschapsovereenkomsten en de operationele programma's.
- Het Instrument voor Technische Ondersteuning steunt lidstaten in de vorm van technische deskundigheid bij het opzetten en uitvoeren van hervormingen in het kader van het Europees Semester. Het budget voor dit instrument bedroeg 185 miljoen euro voor de periode 2014 – 2020. Voor de periode 2021 – 2027 wordt 767 miljoen euro voorgesteld. De evaluatie van de Vlaamse deelname aan de voorganger van het Instrument voor Technische Ondersteuning (Structural Reform Support Program) is gezien de groeiende middenstroom richting Vlaanderen over de jaren heen positief (2018: €990.000; 2019: €2.602.450; 2020: € 2.990.000).

Aanbevelingen

- De Taskforce dringt er bij de Vlaamse onderhandelaars op aan maximaal in te zetten op een betere verdeelsleutel binnen de faciliteit voor herstel en veerkracht die voordeliger is voor Vlaanderen.
- De Taskforce dringt er bij de Werkgroep EU-Investeringsinstrumenten op aan om zich te buigen over de opmaak van het plan voor herstel en veerkracht en een efficiënte taakverdeling, opstelling en opvolging te bewerkstelligen.
- De Taskforce roept de Vlaamse betrokkenen op om maximaal gebruik te maken van hun formele en informele contacten bij de Europese Commissie om voorstellen proactief af te toetsen en zo maximaal middelen aan te snijden.
- De Taskforce vraagt het Departement K&B verder in te zetten op het Instrument voor Technische Ondersteuning en de kwaliteit van de Vlaamse projectaanvragen met het oog op een verdere vergroting van het Vlaams aandeel binnen de programma.

2.1.4. Digitaal Europa Programma

Instrument

- Het Digitaal Europa Programma is een nieuw programma binnen het MFK en beoogt een doorgedreven digitalisering van de Europese economie en maatschappij door stimuli en infrastructuur te voorzien. Het programma is opgesteld rond 5 pijlers: supercomputers, artificiële intelligentie, cybersecurity, geavanceerde digitale vaardigheden en het verzekeren van breed gebruik van digitale technologieën en interoperabiliteit.
- Het voorgestelde budget in het voorstel voor een aangepast MFK bedraagt 9,2 miljard euro. Bij de verdeling van de middelen zal een combinatie van **geografische** als **kwaliteitscriteria** gehanteerd worden. De middelen worden ingezet door middel van **subsidies** en **aanbestedingen** met een Europese financiering variërende van **50% en 100%**. Het programma sluit aan bij de Vlaamse ambitie inzake de digitalisering van de Vlaamse economie en administratie en biedt opportuniteiten voor onze SOC's en clusterorganisaties die ook sterk focussen op dit thema.

Aanbevelingen

- De Taskforce draagt de Vlaamse overheid en meer bepaald EWI, AIV, HFB, CJM en ABB op om het programma van nabij op te volgen, voluit te wegen op de inhoud van de werkprogramma's en de aansluiting met Vlaamse initiatieven en de deelname van Vlaamse actoren te bevorderen.

2.1.5. ETS - innovatiefonds

Instrument

- Het ETS-Innovatiefonds is gericht op bedrijven, consortia van bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties en wil industriële oplossingen naar de markt brengen die Europa koolstofneutraal helpen maken. Alle projecten rond innovatieve CO₂-arme technologieën, processen en producten, de milieuveilige afvang, opslag en/of gebruik van CO₂ en innovatieve technologieën voor hernieuwbare energie en energieopslag komen in aanmerking.
- Het fonds zal enerzijds gevoed worden met de opbrengst van de **veiling** van 450 miljoen emissierechten uit EU ETS over de periode 2020-2030 en anderzijds met de niet-gespendeerde fondsen van het vroegere **NER-300** fonds en zal rond de 10 miljard euro bedragen. Het fonds zal **subsidies** verlenen tot maximaal **60%** van de relevante kosten van een project. De middelen mogen gecombineerd worden met andere investeringsinstrumenten zoals InvestEU, CEF of bijkomende Vlaamse steun. Het ETS-innovatiefonds kan substantiële steun bieden aan het voornemen opgenomen in het VEKP 2021-2030 om de klimaat- en energieuitdaging om te zetten in economische opportuniteiten. In het VEKP uit Vlaanderen ook de ambitie om ten minste 2% van het fonds naar de Vlaamse energie-intensieve industrie en de innovatieve energiesector te kanaliseren.

Aanbevelingen

- De Taskforce vraagt de betrokken Vlaamse onderhandelaars voluit te wegen op de methodologieën voor de selectiecriteria bij de oproepen.
- De Taskforce vraagt het departement Omgeving een nota voor te bereiden en voor te leggen aan de Werkgroep EU-Investeringsinstrumenten over de manier waarop Vlaanderen zijn deelname aan dit programma kan maximaliseren. Hierbij dient de nodige aandacht te gaan naar promotie, informatieverspreiding, ondersteuning,...

2.1.6. Het Gezondheidsprogramma

Instrument

- Het Gezondheidsprogramma is een instrument dat de samenwerking tussen de EU-landen bevordert en EU-activiteiten op gezondheidsgebied ondersteunt. Het programma beschikte in de programmaperiode 2014 - 2020 over 449,4 miljoen euro. Voor de periode 2021-2027 voorziet de Europese Commissie in het kader van haar Europees Herstelplan een bedrag van 9,4 miljard euro wat een aanzienlijke uitbreiding is in vergelijking met de vorige periode. Het programma werkt door middel van subsidies en aanbestedingen.

Aanbevelingen

- De Taskforce roept het beleidsdomein WVG in nauwe samenwerking met het beleidsdomein EWI op om maximaal in te zetten op het jaarlijks werkprogramma waarin de prioriteiten van het programma worden vastgelegd met focus op eventuele nieuwe mogelijkheden voor ondersteuning van Vlaamse actoren via dit programma.

2.1.7. Cofunding Onderzoeks- en Innovatieprogramma's

Instrument

- Het betreft onderzoeksprogramma's met gekoppelde financiering vanuit Vlaanderen en de EU aan Vlaamse bedrijven. Voor elk netwerk zet een lidstaat een budget in dat kan worden aangevuld door de EU in de vorm van subsidies gealloceerd op basis van het **excellentie criterium**. De doelgroep van deze cofunding netwerken zijn bedrijven en onderzoeksorganisaties. De balans voor Vlaanderen is positief. VLAIO zet circa 2 VTE's in voor de inbedding van de programma's in internationale netwerken en realiseert hiermee 12,6 miljoen euro financiering van de EU naar Vlaanderen.

Aanbeveling

- De Taskforce roept VLAIO op om blijvend inspanningen te leveren om de Vlaamse programma's in netwerken met cofunding te loodsen.

2.1.8. ESCALAR

Instrument

- Escalar is een nieuw programma onder EFSI met een voorgesteld budget van 300 miljoen euro ten behoeve van snelgroeiende startups die al te vaak de vlucht nemen naar andere continenten waar deze gemakkelijker gepaste financiering vinden. Escalar zal durfkapitaal- en private-equityfondsen die gezien de Coronacrisis moeilijkheden ondervinden in het blijvend financieren van startups ondersteunen en hun investeringscapaciteit vergroten.

Aanbeveling

- De Taskforce vraagt PMV om samen met VLAIO dit programma nauw op te volgen en te analyseren in welke mate dit interessant kan zijn voor Vlaanderen. Indien opportuun zal PMV gevraagd worden te bestuderen hoe dit programma optimaal onder de aandacht kan gebracht worden van Vlaamse fund managers en co-investeerders.

2.1.9. Connecting Europe Facility

Instrumenten

- CEF (Connecting Europe Facility) is een EU-financieringsinstrument dat inzet op infrastructuurinvesteringen in de vorm van subsidies, financiële instrumenten en 'blending'-instrumenten (EU-financiering gecombineerd met financiering van private investeerders/financiële instellingen) ten behoeve van overheden, bedrijven, onderzoeksinstellingen,... De omvang van CEF en de verdeling van de middelen maken op dit ogenblik het voorwerp uit van de lopende MFK-onderhandelingen en zijn bijgevolg nog niet gekend.
- CEF Transport is het financieel kader voor de uitbouw van het TEN-T-beleid en -netwerk waarbij missing links en bottlenecks in de Europese transportinfrastructuur worden weggewerkt. Onder CEF Transport 2014-2020 is er met 30 projecten reeds €366 miljoen aan subsidies richting Vlaamse projectpromotoren gevloeid wat goed is voor 3,32% van de beschikbare EU middelen onder de algemene enveloppe van het programma. Daarmee scoort Vlaanderen goed ten opzichte van andere lidstaten. Voorbeelden van projecten zijn de verhoging van de bruggen over het Alberkanaal, implementatie van RIS (River Information Services), het Seine-Schelde-project,... De middelen worden toegekend op basis van het excellentieprincipe waarbij externe evaluatoren en de Europese Commissie de projectvoorstellen doorlichten op basis van kwaliteit, maturiteit, impact en relevantie. Het globale CEF Transport-budget is opgedeeld in een algemene enveloppe en een enveloppe voor de cohesielanden. Projecten in Vlaanderen kunnen enkel aanspraak maken op de algemene enveloppe die in de periode 2014-2020 een budget voorzag van €12,4 miljard euro (2018 prijzen) en die volgens het laatste voorstel verder zou stijgen tot €12,9 miljard euro.

- Het luik 'Digitaal' binnen CEF zal inzetten op 5G-netwerken, gigabit-connectiviteit voor sociaal-economische actoren en huishoudens en draadloze connectiviteit op lokaal niveau wat aansluit op de ambities van de Vlaamse regering. In de huidige periode bedraagt budget 1 miljard euro. Voor de volgende periode stelt de Europese Commissie een budget van 1,8 miljard euro voor.
- CEF Energie bevordert investeringen in de trans-Europese energienetwerken aan de hand van een lijst met 'Projects of Common Interest' die bijdragen aan een geïntegreerde energiemarkt. Daarbij gaat het om elektriciteitstransmissielijnen, gaspijpleidingen, projecten voor elektriciteitsopslag, ondergrondse gasopslagprojecten, ... Deze projecten profiteren van versnelde vergunningsprocedures, verbeterde regelgevingsvoorwaarden en toegang tot financiële steun. Deze steun neemt de vorm aan van subsidies die geografisch worden verdeeld. In de periode werd 4,19 miljard euro beschikbaar gesteld voor dit luik. In het Commissievoorstel van mei 2020 wordt dit bedrag verder opgetrokken tot €5,2 miljard euro (2018 prijzen).

Aanbevelingen

- De Taskforce vraagt MOW een nota op te stellen en voor te leggen aan de Werkgroep EU-Investeringsinstrumenten met alle infrastructuurprojecten die mogelijk in aanmerking komen voor financiële ondersteuning door CEF transport.
- De Taskforce draagt minister-president van de Vlaamse regering Jan Jambon en Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare werken Lydia Peeters op deze CEF-Transportprojecten rechtstreeks te bepleiten bij de Europese Commissie met het oog op een maximale return naar Vlaanderen.
- De Taskforce vraagt MOW een nota op te stellen en voor te leggen aan de Werkgroep EU-Investeringsinstrumenten over de werkwijze bij het aantrekken van CEF-Transportmiddelen die vervolgens kan gehanteerd worden als 'best practice' voor andere EU-investeringsinstrumenten.
- Gezien de eventuele synergieën tussen de verschillende luiken van CEF (Transport/Energie/Telecom/Media) lijkt een goede coördinatie binnen de Vlaamse overheid en tussen het Vlaamse en federale niveau aangewezen. De Taskforce vraagt de betrokken departementen hierover een nota op te stellen en voor te leggen aan de Werkgroep EU-Investeringsinstrumenten.
- Aangezien de financiële instrumenten onder CEF-Transport op termijn zullen worden ondergebracht bij InvestEU dringt de Taskforce aan op een goede samenwerking tussen MOW en PMV.
- Ongeacht de beperktere omvang van de voorgestelde budgetten voor CEF Digitaal en CEF Energie dringt de Taskforce aan op een nauwe opvolging van het programma met het oog op de identificatie van eventuele opportuniteiten voor Vlaanderen.

2.1.10. COSME

Instrument

- COSME is het Europees programma voor kmo's en biedt een aantal mogelijkheden om de impact van de Corona-crisis op kmo's te beperken. Het huidige budget van COSME bedraagt 2,3 miljard euro over 7 jaar waarvan 1,3 miljard euro voor financiële instrumenten (zoals het Equity Facility for Growth en het Loan Guarantee Facility) en 1 miljard euro voor niet-financiële instrumenten (zoals het Enterprise Europe Network, Erasmus for Young Entrepreneurs, ...). Het COSME-programma wordt in de volgende budgetperiode verruimd en omgedoopt tot het Eengemaakt Markt Programma, waarvoor de Commissie €3,7 miljard (2018 prijzen) voorziet.
- In het kader van de bestrijding van de Covid-19 crisis werden binnen de Loan Guarantee Facility aanvullende garanties vrijgemaakt en werd een specifiek forum en matchmaking platform opgericht. De acties van COSME zijn gericht op bedrijven, clusters en regionale overheden en de middelen worden hoofdzakelijk toegewezen op basis van **excellentie** en competentie. Vlaanderen neemt deel aan de Equity Facility for Growth en het Loan Guarantee Facility. Daarnaast zijn onder de niet-financiële instrumenten voornamelijk het Enterprise Europe Network, het Erasmus for Young Entrepreneurs en het cluster-internationaliseringsprogramma van belang.

Aanbevelingen

- De Taskforce dringt er bij FIT op aan de verschillende financiële en niet-financiële instrumenten maximaal onder de aandacht van mogelijk belanghebbenden te brengen met het oog op een optimale inzet binnen Vlaanderen.

2.1.11. Mechanisme voor een Rechtvaardige Transitie

- ➔ Dit instrument wordt in deze mededeling ondergebracht onder 'allocatie op basis van excellentie' maar bevat eveneens elementen die kunnen worden ondergebracht onder 'allocatie op basis van geografische verdeling' (het fonds voor rechtvaardige transitie).

Instrument

- Het Mechanisme voor een Rechtvaardige Transitie werd op 14 januari 2020 aangekondigd. Het doel van het mechanisme is om in de periode 2021-2027 tot 100 miljard euro aan investeringen te mobiliseren ten behoeve van regio's in Europa om de negatieve economische en sociale gevolgen van de klimaattransitie op te vangen. De middelen zullen worden ingezet via drie pijlers: (i) een Fonds voor een Rechtvaardige Transitie (Just Transition Fund); (ii) een garantieschema in het kader van InvestEU; (iii) en een nieuwe leningsfaciliteit voor de overheidssector binnen de EIB.
- Uit de voorstelling van het nieuwe EU-Herstelfonds door de Europese Commissie blijkt dat het Fonds voor een Rechtvaardige Transitie de volgende jaren met een voorgesteld budget 40 miljard euro (30 miljard uit EU-Herstelfonds en 10 miljard binnen toekomstig MFK) significant aan belang zou winnen. Uit dit voorstel blijkt dat de Belgische allocatie

380 miljoen euro voor de periode 2021 – 2027 (i.p.v. 68,4 onder het vorige voorstel) zal bedragen.

- Om aanspraak te kunnen maken op middelen uit het Fonds voor een Rechtvaardige Transitie zal tegen de herfst van 2020 een ‘territoriaal plan voor een rechtvaardige transitie’ moeten worden opgesteld.
- In haar visienota betreffende de Europese Green Deal stelde de Vlaamse regering haar standpunt inzake het Commissievoorstel voor het Just Transition Fund en de verdere invulling van het Just Transition Mechanism door de Europese Commissie vast.
- Uit het initiële voorstel van de Europese Commissie blijkt dat Vlaanderen geen aanspraak zou kunnen maken op financiële ondersteuning uit het fonds (pijler 1). Ook in het 2020 landverslag voor België in het kader van het Europees Semester heeft de Commissie aangegeven dat voor haar binnen België enkel de arrondissementen Doornik, Bergen en Charleroi in aanmerking komen voor ondersteuning. Bovendien zouden middelen uit de andere twee pijlers van het Just Transition Mechanism enkel geïnvesteerd kunnen worden in projecten in regio’s met een goedgekeurd ‘Territoriaal plan voor een rechtvaardige transitie’ of projecten die deze regio’s direct ten goede komen. Bijgevolg zou Vlaanderen zeer moeilijk aanspraak kunnen maken op de andere twee pijlers van het mechanisme.

Aanbevelingen

- De Taskforce bevestigt dat Vlaanderen het Mechanisme voor een Rechtvaardige Transitie voluit wil benutten in alle drie de pijlers.
- De Taskforce dringt aan op:
 - een aanpassing van de criteria die gehanteerd worden bij de verdeling tussen de lidstaten van de middelen binnen het Just Transition Mechanism en een allocatie op basis van het aandeel van elke lidstaat in de Europese industriële emissies.
 - een consequente toepassing van het principe van subsidiariteit bij de verdeling van de middelen uit het Just Transition Fund binnen elke lidstaat. Bij de intra-Belgische verdeling van de middelen zal Vlaanderen niet uitgaan van de criteria zoals voorgesteld door de Europese Commissie. Vlaanderen zal binnen zijn territoriale transitieplan zelf de gebieden aanduiden die in aanmerking moeten komen voor ondersteuning. In het bijzonder havengebieden en hun hinterland komen in aanmerking voor ondersteuning.
- De Taskforce dringt er bij de Werkgroep EU-Investeringsinstrumenten op aan om zich te buigen over de opmaak van het ‘territoriaal plan voor een rechtvaardige transitie’ dat in de herfst van 2020 zal moeten worden ingediend en een efficiënte taakverdeling, opstelling en opvolging van dit plan te bewerkstelligen.
- De Taskforce dringt er bij alle betrokken Vlaamse onderhandelaars op aan spoedig in overleg te treden met de Europese Commissie over de opmaak van het ‘territoriaal plan’ en de identificatie van Vlaamse projecten als begunstigden van het Mechanisme voor een Rechtvaardige Transitie.

2.2. Allocatie op basis van geografische verdeling: Europese structuur- en investeringsfondsen (ESI)

2.2.1. Algemeen

Instrument

- De ESI-fondsen vormen één van de belangrijkste investeringsinstrumenten van de EU om de Europa 2020 doelstellingen te verwezenlijken: o.a. groei en banen scheppen, de klimaatverandering en de energieafhankelijkheid aanpakken. Tegelijk moeten deze fondsen de economische, sociale en territoriale samenhang binnen de Europese Unie versterken en bestaande onevenwichten tussen de regio's terugdringen.

Aanbevelingen

- De taskforce vraagt de administraties betrokken bij de uitvoering om te blijven investeren in de opvolging van de Europese discussie over de inzet van de ESI-middelen.

2.2.2. REACT-EU

Instrument:

- Op 28 mei publiceerde de Europese Commissie een nieuw voorstel, REACT-EU, waarbij er een "top-up" komt voor het cohesiebeleid vanaf 2020 t.e.m. 2022 van 55 miljard Euro. De programmering van deze middelen zal gebaseerd zijn op de landenspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester die dit jaar gepubliceerd worden.
- De lidstaten kunnen deze bedragen in het kader van de doelstelling "investeren in groei en werkgelegenheid" van het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) of het Europees Sociaal Fonds (ESF) gebruiken om concrete acties te ondersteunen ter bevordering van het crisisherstel in de regio's waar de economie en de werkgelegenheid zwaarder zijn getroffen. Ook de toewijzing voor programma's ondersteund door het 'Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen' (FEAD) kan verder verhoogd worden. Binnen België resorteert FEAD onder federale bevoegdheid.

Aanbevelingen:

- De Taskforce dringt er bij het Departement BuZa op aan zo spoedig mogelijk te berekenen hoe groot de Belgische en Vlaamse enveloppe binnen REACT-EU zal zijn.
- De Taskforce vraagt om de middeleninzet in het kader van REACT-EU mee te nemen in de algemene oefening over de middeleninzet van ESF & EFRO.
- De Taskforce vraagt aandacht voor REACT-EU middelen die naar het FEAD-programma doorstromen en eventuele implicaties hiervan voor het ESF-programma.

2.2.3. Europees sociaal fonds (ESF)

Instrument:

- Het Europees sociaal fonds investeert in menselijk kapitaal. In Vlaanderen wordt vandaag op drie terreinen geïnvesteerd: verbeteren van toegang tot de arbeidsmarkt, promoten van sociale inclusie en bestrijden van armoede. Het Vlaamse ESF focust tegelijk sterk op innovatie en transnationale samenwerking. Het gaat om **subsidies** aan projecten waarbij er een **gecombineerde financiering** gebeurt van Europese middelen (40%) en Vlaamse cofinanciering (60%) die zowel van Vlaamse en/of lokale publieke als van private oorsprong kan zijn. Acties kunnen in heel Vlaanderen opgezet worden. Voor 3 deelgebieden in Vlaanderen (Limburg, West-Vlaanderen, Kempen) worden middelen van ESF en EFRO complementair ingezet (cf. infra EFRO - “Geïntegreerde Territoriale Investerings”).
- In de periode 2014-2020 bedroeg het totale budget voor ESF €95,141 miljard (2018 prijzen). Voor de periode 2021-2027 stelt de Commissie een budget voor van €86,284 miljard (2018 prijzen). Tussen 2014-2020 is in totaal €398 miljoen Europese middelen, aangevuld met 600 miljoen Vlaamse, lokale of private (in totaal dus €1 miljard) middelen beschikbaar gesteld.

Aanbevelingen:

- De taskforce onderstreept het belang van competitieve oproepen voor gans Vlaanderen. Daarbinnen is het aangewezen om in te spelen op specifieke uitdagingen, hetzij sectoraal hetzij territoriaal.
- De taskforce vraagt het departement Werk en Sociale economie om onderzoek te verrichten naar :
 - het nut van financiële instrumenten bijvoorbeeld in het kader van de microfinanciering van startende ondernemingen of zelfstandigen.
 - manieren om verdere stappen te nemen inzake administratieve vereenvoudiging.
 - manieren om de Vlaamse en lokale cofinancieringskredieten nauwer op elkaar te laten aansluiten zodat de projectpromotor via één toegangspunt en één procedure ondersteuning voor zijn project kan krijgen.
 - het uitwisselen van projecten tussen Vlaanderen en de rest van Europa via ondersteuning en coaching vanuit ESF Vlaanderen.

2.2.4. Europees fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) & Europese territoriale samenwerking (INTERREG)

Instrument

- Het EFRO valt uiteen in twee doelstellingen: investeren in 'groei en jobs' en in 'Europese territoriale samenwerking (INTERREG)'. Onder het luik investeren in groei en jobs vallen projecten die het regionaal Vlaamse concurrentievermogen vergroten en werkgelegenheid stimuleren. Het einddoel is de lange termijn transformatie of structurele aanpassing van onze regionale economie richting een kennisintensieve en koolstofarme economie, een economie die duurzaam omgaat met het milieu en/of hulpbronnen en met sterke KMO's als basis.
- Europese territoriale samenwerking is een verzamelnaam voor meerdere programma's die internationale samenwerkingsprojecten op het vlak van regionale ontwikkeling subsidiëren tussen verschillende deelgebieden van Europa.
- Het gaat in beide luiken om **subsidies** aan projecten waarbij er een **gecombineerde financiering** gebeurt van Europese middelen en Vlaamse cofinanciering die zowel van Vlaamse en/of lokale publieke als van private oorsprong kan zijn. De projectselectie gebeurt via vooraf opgestelde selectiecriteria. Binnen het luik "groei en jobs" kunnen acties in heel Vlaanderen opgezet worden. Tegelijk is er in het programma aandacht voor specifieke **geografische** gebieden. Zo wordt ingezet op een geïntegreerde duurzame grootstedelijke ontwikkeling voor Antwerpen en Gent en wordt voor 3 deelgebieden in Vlaanderen (Limburg, West-Vlaanderen, Kempen) "Geïntegreerde Territoriale Investerings" strategie toegepast, waarbij op een complementaire manier, gelabelde middelen uit verschillende fondsen (EFRO en ESF) worden ingezet binnen een afgebakend gebied. Voor EFRO Interreg programma's is **geografie** of territorium eveneens een criterium. Programma's en strategieën focussen op de uitdagingen van vooraf gedefinieerde internationale "programmagebieden". Deze gebieden omvatten hetzij enkel buurlanden, ofwel grotere transnationale gebiedsomschrijvingen met verder afgelegen landen (NWE, Noordzeegebied) of heel de Unie.
- Voor de lopende programmaperiode 2014-2020 gaat het voor het EFRO Vlaanderen luik "groei en jobs" om 176 miljoen Europese middelen. Deze worden aangevuld met 256 miljoen Vlaamse cofinanciering wat het totaal op 435 miljoen euro brengt. Voor het luik "Europese territoriale samenwerking" is voor diezelfde periode 172 miljoen euro voorzien voor Vlaanderen. Aangevuld met cofinanciering vertegenwoordigen de INTERREG projecten met Vlaamse actoren een totale kost van 450 miljoen euro. De Vlaamse enveloppe voor de periode 2021-2027 is nog niet bekend.
- In de periode 2014-2020 bedroeg het totale budget voor EFRO (incl. Interreg) €196,564 miljard (2018 prijzen). Voor de periode 2021-2027 stelt de Commissie een budget voor van €196,892 miljard (2018 prijzen).

Aanbevelingen

- Gegeven de beperkte Europese middelen, vraagt de taskforce om de EFRO en INTERREG middelen blijvend in te zetten als additioneel ten opzicht van en complementair met bestaand Vlaams economisch beleid.

- De taskforce vraagt om actief gebruik te maken van de mogelijkheden die INTERREG biedt om eigen know-how en expertise internationaal kenbaar te maken en de beschikbare know-how en expertise naar Vlaanderen te halen.
- De taskforce onderstreept het belang van competitieve oproepen voor gans Vlaanderen. Tegelijk is het aangewezen om in territoria waar specifieke problematieken spelen territoriaal afgebakende oproepen te voorzien.

2.2.5. Europees landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (ELFPO)

Instrument

- ELFPO vormt de 2de pijler van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). Het ELFPO streeft 3 doelstellingen na (i) stimuleren van een concurrerende landbouw, (ii) zorgen voor een duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen en klimaatactie en (iii) realiseren van een evenwichtige territoriale ontwikkeling van plattelandseconomieën en -gemeenschappen, met inbegrip van het scheppen en behouden van werkgelegenheid.
- Voor de periode 2014-2020 heeft Vlaanderen een budget van 287 miljoen euro Europese middelen, dat aan 50% gefinancierd wordt vanuit Vlaanderen. Daarnaast heeft Vlaanderen beslist om 96 miljoen euro over te hevelen van de directe steun (de eerste pijler van het GLB). Op die manier heeft PDPO III een totaalbudget ter beschikking van 671 miljoen euro (Europees, Vlaams en provincies). Deze bedragen zijn in lopende prijzen uitgedrukt aangezien het om bedragen uit de programmeringsdocumenten gaat.
- In de periode 2014-2020 bedroeg het totale budget van ELFPO € 94,9 miljard (2018 prijzen). Voor de periode 2021-2027 stelt de Commissie een totaal budget voor van €90 miljard (2018 prijzen) waarvan €75 miljard binnen het toekomstige MFK en €15 miljard uit het Herstelfonds "Next Generation EU".

Aanbevelingen

- De Taskforce onderstreept dat ook in de toekomst het ELFPO heel gericht de landbouwsector en het platteland moet ondersteunen. Belangrijke thema's daarbij zijn economische prestaties van landbouwbedrijven, biodiversiteit, waterbeheer, klimaat en ontwikkeling plattelandsgebieden.
- Voor de volgende MFK-periode zal een GLB Strategisch Plan opgemaakt moeten worden, dat zowel pijler 1 als pijler 2 van het GLB omvat. Voor de pijler 2-maatregelen zijn concurrentievermogen en de weerbaarheid van de landbouwsector, milieu- en klimaataspecten gelinkt aan landbouw en de leefbaarheid van het platteland belangrijke thema's.

2.2.6. Europees fonds voor maritieme zaken en visserij (EFMZV)

Instrument

- Het EFMZV ondersteunt lidstaten om een concurrerende, ecologisch duurzame, economisch levensvatbare en maatschappelijk verantwoorde visserij en aquacultuur bevorderen.
- Het totale budget van het EFMZV bedroeg voor de periode 2014-2020 €6,52 miljard (2018 prijzen). België ontving hieruit 41,7 miljoen euro waarvan 36 miljoen euro voor Vlaanderen. Voor de periode 2021-2027 stelt de Commissie voor de gehele EU een budget voor van €5,9 miljard (2018 prijzen) voor dit programma.

Aanbeveling

- De taksforce bevestigt de rol van het EFMZV als katalysator voor de ondersteuning van de visserij en aquacultuursector.

3. Belangrijke Projecten van Gemeenschappelijk Europees Belang (IPCEI)

Instrument

- Met de IPCEI-projecten wenst de EU lidstaten aan te zetten om middelen te bundelen in geïntegreerde projecten die bijdragen aan de versterking van de concurrentiekracht van de Unie. Er is geen cofinanciering van de EU maar de EU biedt de lidstaten wel de mogelijkheid om steun toe te kennen die ruimer is dan wat aanvaard wordt onder gangbare staatssteunregels. Het gaat dus over samenwerkingen waarbij Vlaamse steun wordt ingepast in een ruimer Europees initiatief wat toelaat Vlaamse bedrijven te laten deelnemen aan Europese consortia waarin wordt ingezet op strategische doorbraken. Zo neemt Vlaanderen deel aan het IPCEI batterijen-initiatief en wordt bekeken of een deelname aan het IPCEI Hydrogen for Climate opportuun is. IPCEI wordt door Vlaanderen en België naar voren geschoven als een belangrijk instrument in de toekomstige industriële ontwikkeling van de Europese Unie.

Aanbevelingen

- De taskforce vraagt VLAIO om de meerwaarde van het IPCEI batterijeninitiatief permanent te evalueren.
- De taskforce kijkt uit naar het VARIO-advies over het strategisch belang voor Vlaanderen van de huidige IPCEI agenda dat in het najaar wordt verwacht.
- Indien nieuwe IPCEI initiatieven worden opgezet, wordt geval per geval afgewogen of Vlaamse deelname aangewezen is.

4. Regelgevende Aspecten

4.1. Staatssteun

Instrument

- Voor de post-COVID-periode is ook het regelgevend kader vanuit het Europese niveau belangrijk voor een efficiënt relancebeleid vanuit Vlaanderen. Vlaanderen benadrukt het belang van de modernisering van de Europese staatssteunregels. Toegang van kmo's tot Europese en internationale waardeketens is hierbij cruciaal.
- Een belangrijk beperkend element bij staatssteun is de uitsluiting van bedrijven in moeilijkheden als begunstigden. De definitie van 'een bedrijf in moeilijkheden' die gebaseerd is op de 50% grens in de ratio van eigen vermogen over geplaatst kapitaal vormt evenwel een ernstige beperking op de ondersteuning van O&I-intensieve starters en scale-ups. Als maatregel tegen de Coronacrisis werd door de Commissie een tijdelijke kaderregeling voorgelegd waarbij het regime voor ondernemingen in moeilijkheden opgeschort wordt voor de periode van de crisis tot eind 2020 voor zover de bedrijven in kwestie niet in moeilijkheden verkeerden op 31 december 2019. Deze regeling laat toe om bedrijven die onder de definitie van 'een bedrijf in moeilijkheden' ressorteren te helpen maar sluiten steun aan kapitaalintensieve starters en scale-ups nog steeds uit.

Aanbeveling

- De Taskforce vraagt de Vlaamse administratie maximaal signalen te sturen naar de Commissie over het belang van de modernisering van de staatssteunregels in het bijzonder problematieken waar O&I intensieve starter en scale-ups mee worden geconfronteerd.
- De taskforce steunt de verdere werkzaamheden van de ad hoc EU-werkgroep van tien Europese innovatie-agentschappen (waaronder VLAIO) met elkaar en de Commissie in dialoog treden over deze problematiek. Een aanpassing van de regelgeving, of minstens het vermijden van een verdere verstrenging dringt zich op gezien de noodzakelijk steun aan O&I-intensieve starters en scale-ups.

4.2. Flexibiliteit Europese begrotingsregels

Instrument

- De Europese Commissie heeft beslist om de 'algemene ontsnappingsclausule' binnen het Stabiliteits- en Groeipact te activeren waardoor de lidstaten maximale budgettaire flexibiliteit wordt toegelaten om de gezondheids- en socio-economische crisis aan te pakken. Het kader investeringsvriendelijker maken is al geruime tijd een betrachting van Vlaanderen.

Aanbevelingen

- De Taskforce vraagt het departement F&B te onderzoeken hoe we optimaal gebruik kunnen maken van de periode waarin de 'General Escape Clause' geldt en welke éénmalige investeringsnoden met betrekking tot de relance van de Vlaamse economie hierin zouden kunnen passen.
 - Voor de periode na het sluiten van de "general escape clause" ijvert de Taskforce voor:
 - een ruimere toepassing van de investeringsclausule waarbij een tijdelijke afwijking van de middellange termijndoelstelling is toegelaten voor de uitgaven gefinancierd met Europese middelen in het kader van de relance (onder meer EIB leningen en alle uitgaven onder het EU-Herstelfonds)
 - flexibele Europese begrotingsregels die een verhoging van het investeringsvolume op lange termijn toelaten.
-

Minister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management

Jan JAMBON

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie,
Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

Hilde CREVITS